

อุปกรณ์และวิธีการ

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิต:กรณีศึกษาพนักงานและลูกจ้างของเทศบาลเมืองกาญจนบุรี” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามและแบบประเมินสุขภาพจิต GHQ-28 ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล โดยผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงาน ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไปที่ปฏิบัติงานอยู่ ณ เทศบาลเมืองกาญจนบุรีทุกคน ที่ปฏิบัติราชการอยู่ในเทศบาลเมืองกาญจนบุรีสังกัด สำนักปลัดเทศบาล กองคลัง สำนักการช่าง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองวิชาการและแผนงาน กองการศึกษา กองสวัสดิการสังคมและหน่วยตรวจสอบภายใน ทั้งหมดจำนวน 325 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของบุคลากรเทศบาลเมืองกาญจนบุรี ได้แก่ ปัจจัยด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาปฏิบัติงานที่เทศบาลกาญจนบุรี ระดับตำแหน่งพนักงาน ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจและปัจจัยสนับสนุนในการปฏิบัติงาน ตามทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg (1959) ประกอบด้วย ปัจจัยจูงใจ (Motivation factors) 6 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ด้านลักษณะของตัวงานเอง โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงาน จำนวน 14 ข้อ และปัจจัยสนับสนุนแรงจูงใจ ประกอบด้วย การปกครอง

บ่งคับปัญหา นโยบายและการบริหาร สภาพการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สถานภาพทางสังคม ความมั่นคงในการทำงาน เงินเดือน ชีวิตส่วนตัว เป็นแบบสอบถามที่ตอบได้ด้วยตนเองจำนวน 26 ข้อ

โดยเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม จากครอบครัว ญาติ เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา เพื่อนบ้านและบุคคลอื่นๆ จำนวน 14 ข้อ

โดยเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นแบบประเมินสุขภาพจิต GHQ-28 ประกอบด้วยข้อคำถาม 28 ข้อ เป็นแบบสอบถามที่สามารถตอบได้ด้วยตนเอง ข้อคำถามของ Thai GHQ จะครอบคลุมปัญหาใหญ่ๆ 4 ด้าน คือ ความรู้สึกไม่มีความสุข (Unhappiness) ความวิตกกังวล (Anxiety) ความบกพร่องเชิงสังคม (Social Impairment) และความคิดว่ามีโรคทางกายโรคใดโรคหนึ่งหรือหลายโรค (Hypochondrias)

สำหรับ Thai GHQ28 แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่ม 1 ข้อ 1-7 เป็นอาการทางกาย (Somatic symptoms)
- กลุ่ม 2 ข้อ 8-14 เป็นอาการวิตกกังวล และการนอนไม่หลับ (Anxiety and insomnia)
- กลุ่ม 3 ข้อ 15-21 เป็นความบกพร่องทางสังคม (Social dysfunction)
- กลุ่ม 4 ข้อ 22-28 เป็นอาการซึมเศร้าที่รุนแรง (Severe depressive)

ส่วนที่ 5 เป็นข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ ได้แก่ 1) ด้านสภาพการทำงาน 2) สถานที่ทำงาน และการจัดการ 3) ค่าจ้าง 4) ชั่วโมงในการทำงาน 5) เพื่อนร่วมงาน 6) การปกครองและการบังคับบัญชา 7) การเลื่อนตำแหน่ง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้สร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามสำหรับการวิจัย
2. ศึกษาจากเอกสารตำราวิชาการ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิต
3. นำข้อมูลต่างๆที่ได้จากการศึกษามาสร้างพิมพ์เขียวแล้วกร่างแบบสอบถามโดยให้มีเนื้อหาสาระครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. นำแบบสอบถามที่สร้างไว้แล้ว เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบเนื้อหา และพิจารณาความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามดังนี้

5.1 การหาความเที่ยงตรงของแบบวัด (Validity) เป็นการหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยปรกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบว่ามีความครอบคลุมตามสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่ รวมทั้งภาษา สำนวน ว่าเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างหรือไม่ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และแบบคัดกรองปัญหาสุขภาพจิต Thai GHQ – 28 ซึ่งเป็นแบบทดสอบมาตรฐาน

5.2 ผู้วิจัยทดลองใช้ (Try out) กับพนักงานและลูกจ้างเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น อำเภอนาทมระกา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 30 ชุด นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นได้ดังนี้

- ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในภาพรวม	0.9619
- ความคิดเห็นด้านปัจจัยจิตใจในการปฏิบัติงาน	0.7799
- ความคิดเห็นด้านปัจจัยสนับสนุนในการปฏิบัติงาน	0.9311
- ความคิดเห็นด้านการสนับสนุนทางสังคม	0.9224

ส่วนผลการทดสอบความเชื่อถือได้ และความแม่นยำของเครื่องมือในการคัดกรองปัญหาสุขภาพจิตในชุมชน เมื่อเปรียบเทียบกับการวินิจฉัยของจิตแพทย์พบว่า Thai GHQ ทุกฉบับ ทั้งฉบับเต็ม คือ Thai GHQ 60 และฉบับอื่นๆ ที่ตัดตอนมาจากฉบับเต็ม คือ Thai GHQ – 30, Thai GHQ – 28 และ Thai GHQ – 12 มีค่าความเชื่อถือได้และความแม่นยำอยู่ในเกณฑ์ดี ได้แก่ ความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) ของข้อคำถามมีค่า (Cronbach's Alpha Coefficient) ตั้งแต่ 0.84 ถึง 0.94 และมีค่าความไว (Sensitivity) ตั้งแต่ร้อยละ 78.1 ถึง 85.3 และความจำเพาะ (Specificity) ตั้งแต่ร้อยละ 84.4 ถึง 89.7 และควรนำไปเป็นแบบคัดกรองปัญหาสุขภาพจิตในประชากรไทยได้ (ธนา และคณะ, 2539)

การวัดตัวแปร

1. การให้คะแนนแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัจจัยจิตใจ ปัจจัยสนับสนุน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม

โดยเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1		หมายถึงเห็นด้วยน้อยที่สุด

$$\text{เกณฑ์การวัดระดับ} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{3} = \frac{5 - 1}{3} = 1.3$$

3.8 – 5.0	อยู่ในระดับ	สูง
2.4 – 3.7	อยู่ในระดับ	ปานกลาง
1.0 – 2.3	อยู่ในระดับ	ต่ำ

2. การให้คะแนนของ GHQ Goldberg ได้ใช้การคิดคะแนน GHQ Score (0-0-1-1) ซึ่งสะดวกและได้ผลไม่แตกต่างจากการคิดคะแนนแบบ (Likert Score) (0-1-2-3) โดยพบว่า Correlation ระหว่าง 2 วิธีนี้อยู่ระหว่าง 0.92-0.94

การแปลผล Thai GHQ-28 ใช้จุดวัดคะแนนต่ำ 5/6 จากคำถามสภาวะสุขภาพ 28 ข้อ หากแปลผลคำตอบเป็นคะแนน โดยถ้าตอบ ข้อ (ก) กับ (ข) ถือว่าปกติได้ 0 คะแนน แต่ถ้าตอบ ข้อ (ค) กับ (ง) ถือว่าผิดปกติได้ 1 คะแนน

หากมีคะแนนตั้งแต่ 6 คะแนนขึ้นไป ถือว่ามีสภาวะสุขภาพจิตผิดปกติ โดยในแต่ละกลุ่มอาการทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ อาการทางกาย อาการวิตกกังวล และนอนไม่หลับ ความบกพร่องทางสังคม และ อาการซึมเศร้าที่รุนแรง ในแต่ละกลุ่มอาการจะมี 7 ข้อหากแปลผลคำตอบเป็นคะแนนแล้วมีคะแนนตั้งแต่ 2 คะแนนขึ้นไป ถือว่ามีสภาวะสุขภาพจิตผิดปกติในกลุ่มอาการนั้นๆ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาจะดำเนินการติดต่อประสานงานเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล และขอใช้สถานที่เพื่อสัมภาษณ์พนักงานและลูกจ้างของเทศบาลเมืองกาญจนบุรี โดยขอหนังสือจากภาควิชาเพื่อขอความร่วมมือ
2. นัดวันเพื่อนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลพร้อมผู้ช่วยเหลือในการสัมภาษณ์อีก 2 คน โดยก่อนสัมภาษณ์ได้มีการชี้แจงรายละเอียดการสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลในแบบสอบถามให้ตรงกัน ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 4 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานครั้งนี้คือ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และพรรณนาลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ฯลฯ
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานด้วย F-test โดยกำหนดนัยสำคัญที่ระดับ .05

เมื่อได้แบบสอบถามกลับมา ผู้วิจัยจะนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล การบันทึกข้อมูล ลงรหัสข้อมูล และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป